



כ"ג בטבת, התשע"ה
14 ינואר 2015
03309715
(בתשובה נא ציין מספרנו)
מס' תיק – 31

לכבוד
מר טל רשף
מרכז ועדות ערר במועצה הארצית
באמצעות מייל: TalRe@moin.gov.il

הנדון: בקשה להצגת עמדת משרד הבריאות בוועדת המשנה לעררים של המועצה הארצית לתכנון ובניה הדנה בערר על תכנית קרקעות הצפון (חפאג1139/א)

אנו מבקשים להשתתף בדיוני וועדת הערר שבנדון ולהציג עמדתנו כמפורט להלן: **יש לשאוף, ככל שניתן, להגיע לערכי היעד שנקבעו בחוק אוויר נקי בסביבת מגורי האוכלוסייה.** הנימוקים לכך מבוססים על נתוני התחלואה המעודכנים באזור כפי שידועים למשרד הבריאות ומפורטים בקצרה במסמך זה. פליטת מזהמי VOC וזיהום אוויר בכלל, ידועים עפ"י סוכנות החקר לסרטן (IARC) של ארגון הבריאות העולמי כמסרטנים, והוגדרו ברשימת עשרת הסיבות המובילות בעולם לתמותה. נתוני ניטור מזהמי VOC במפרץ חיפה אינם מספקים, אך נתוני מרשם פליטות לסביבה (מפ"ס) לשנת 2013, שפרסם לאחרונה המשרד להגה"ס, מצביעים על פליטות חומרים אורגניים נדיפים שאינם מתאן (NMVOC) ביחידות ריכוז לשטח הגבוהות בישראל (פי 2.5 מאשר באשדוד ופי 10 ויותר מאשר בשאר הארץ). בנוסף, לפי רשימת מצאי פליטות המזהמים שפורסמה בדצמבר 2014 על ידי המשרד להגה"ס, מתוך 236 רשויות, **חיפה נמצאת במקום ה-1 בעבור פליטות של תרכובות מסרטנות ידועות.**

נתוני תחלואה באזור מפרץ חיפה

- באוקטובר 2014, לאחר מועד אישורה של תכנית קרקעות הצפון עם התנאים המחמירים בוועדה המחוזית, פורסמו נתוני הרישום הלאומי לסרטן שמצביעים על המשך תחלואה גבוהה מהצפוי בכלל הסוגי הסרטן ובסוגים ספציפיים כגון סרטן ריאות ולימפומה שאיננה הודג'קין בנפת חיפה. ישנה תחלואה מוגברת באופן מובהק בסרטן עם גרורות בכלל האתרים בגוף בהשוואה לממוצע הארצי. כמו-כן, בעבור סרטן ריאות, אשר



הוגדר כקשור סיבתית לזיהום אוויר נמצא כי בנפת חיפה ישנה תחלואה מוגברת באופן מובהק בהשוואה לממוצע הארצי. **נתוני התחלואה בסרטן בנפת חיפה עולים עם הזמן וזאת** למרות הפחתה בערכים של מזהמים סביבתיים הנמדדים ע"י איגוד ערים להגנת הסביבה - מפרץ חיפה. חשוב להדגיש כי ניטור זה איננו משקף את כלל התמונה בדבר פליטת מזהמים לאוויר שכן הוא כולל מזהמים מסוימים בלבד. כמו-כן יצוין כי ממצא זה אינו מעיד בהכרח על קשר סיבתי.

עם זאת, במחקר שנערך בשיתוף הלמ"ס הושוו שיעורי התחלואה בסרטן בנפת חיפה בהשוואה לנפות האחרות בארץ. החוקרים עקבו במשך 10 שנים אחר משתתפי סקר הלמ"ס (1995) ומצאו כי לתושבי נפת חיפה יחס הסיכונים (Hazard ratio-HR) לחלות בסרטן היה גבוה באופן מובהק בהשוואה לשאר הארץ **לאחר תקנון למשתתפים סוציודמוגרפים. בעבור כלל סוגי הסרטן יחס הסיכונים בנפת חיפה היה גבוה ב-16% בהשוואה לשאר הנפות. ובעבור סרטן ראות יחס הסיכונים היה גבוה ב-29% בנפת חיפה בהשוואה לשאר הנפות.**

- בנוסף, מבקש משרד הבריאות להציג בפני הועדה נתוני מחקר שבחן את התחלואה העודפת בשכונת קריית חיים אשר בעיר חיפה. החוקרים בחנו מקרים של היארעות של סרטן ריאה ושל לימפומה שאיננה הודגקין שאובחנו במהלך השנים 2000-2006 בקרב תושבים הגרים בקרבת מיכלי הדלק בקריית חיים (עד 2 ק"מ). במחקר נמצא כי ישנה עלייה בתחלואה בסרטן ככל שקטן המרחק של כתובת המגורים ממיכלי הדלק. נמצא כי **עבור מי שגר ברדיוס מרחק מגורים של עד 200 מטר מחוות המיכלים נצפתה עלייה פי 4.73 (בקרוב מבוגרים עד גיל 65) עד פי 17.7 (מעל גיל 65) בסרטן ריאה בהשוואה למי שגר במרחק מ-800 ועד 1000 מטר מהמיכלים.**

תכנית קרקעות הצפון בתנאים שקבעה הוועדה המחוזית, הינה שיפור המצב הקיים, שכן היא תתרום להרחקת מזהמי סביבה **קיימים** ממוקדי אוכלוסייה. זאת בעיקר לאור העובדה כי עפ"י התסקיר הסביבתי שנערך היקף הפליטות של חומרים אורגניים נדיפים (VOC) מהחווה החדשה יהיה קטן מסך הפליטות הקיימות מחוות טרמינל קרית חיים וחוות אלרוי יחד.

עם זאת יודגש כי החלטה זו תקפה רק עם קיום החלטת הוועדה המחוזית לקביעת מסגרת של כללים המורה על פינוי האתרים הקיימים. הכללים לפינוי האתרים הקיימים מחויבי המציאות, שאם לא כן עלול להיווצר מצב בו פועלות חוות המיכלים הקיימות במקביל לחווה חדשה בקרקעות הצפון, ובכך **יכפלו פליטות המזהמים מחוות המיכלים במפרץ חיפה ביחס למצב הקיים.** במצב בו לא יפוגו החוות הקיימות, אין לדעת משרד הבריאות כל הצדקה לאישור תכנית קרקעות הצפון בכללה.

כמו-כן, תכנית קרקעות הצפון הצמודה בצד אחד למתחם בתי זיקוק, **מתקרבת, מצדה השני, לבתי המגורים בקרית אתא עד למרחק של 800 מטר.** בהחלטת ועדת התנגדויות במחוז נדרש שבגבול התכנית המוקמת יעמדו בערכי סביבה, ובגבול שכונת המגורים יעמדו בערכי יעד. תנאי זה אשר צריך להיבדק באמצעות ניטור מתאים, נדרש בכדי לשמור על בריאות התושבים בקרית אתא וסביבתה הקרובה.



ראש שרותי בריאות הציבור

Director of Public Health Services

**משרד
הבריאות**

לחיים בריאים יותר

לסיכום:

משרד הבריאות תומך בדחיית העררים שהוגשו, ובאישור תוכנית קרקעות הצפון בכפוף לתנאים הבאים שקבעה הוועדה המחוזית:

1. פינוי החוות הקיימות.

2. עמידה בערכי היעד בסביבת האוכלוסייה הקרובה, ובמקרה בו לא ניתן לעמוד בערכי היעד עקב רמות הרקע הקיימות – אין לאשר עלייה נוספת בזיהום, שיש לה השפעה על תחלואה ברמות שהן מעל למקובל במדינות העולם המפותחות.

משרד הבריאות מבקש להציג את עמדתו המקצועית בפני ועדת הערר.

בברכה,

פרופ' איתמר גרוטו
ראש שרותי בריאות הציבור

העתק:

פרופ' שמואל רשפון, רופא מחוז חיפה, משרד הבריאות
ד"ר יהונתן דובנוב, סגן רופא מחוז חיפה, משרד הבריאות
מר עמיר יצחקי, מהנדס ראשי לבריאות הסביבה (בפועל), משרד הבריאות
מר דוד ויינברג, מהנדס ארצי תכנון וקולחים, משרד הבריאות
ד"ר איזבלה קרקיס, המחלקה לאפידמיולוגיה הסביבתית, משרד הבריאות
ד"ר לילה יעקב, מהנדסת המחוז, לשכת בריאות חיפה, משרד הבריאות
ד"ר אודי קלינר, עוזר ראש שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
ד"ר קרן אגאי-שי, עמיתת ממשק, יועצת מדעית לראש השירות, משרד הבריאות
עו"ד מיכל גולדברג, יועצת משפטית בריאות הסביבה, משרד הבריאות